

SZARVAS ÉS VIDEKE

TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap reggel.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt — kr.
Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Búza-utca, 1283. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények, reklamációk és előfizetési pénzek küldendők.

Kéziratok nem adnak vissza.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad helyben

A NYÁCSIK SOMA UTÓDA CZÉG.

Ugyanitt egyes számok is kaphatók.

Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetések és nyilttéri közlemények jutányos áron vétetnek fel.

Feltámadunk!

Halottak napján visszaemlékezünk az elköltözöttekre, kik kedvesek valának nekünk és mert életük haszonnal járt az emberiségre nézve, haláluk nagy úrt hagy hátra betöltetlenül. Visszaemlékezünk rájuk, mert szeretetünk és tiszteletünk jeleit mással nem fejezhetjük ki, mint a kegyelettel, mely a szeretet és tisztelet érzését egyaránt magába zárja.

És a kik e napon a temetőkre zarándokolnak sírokhoz, azok mind kedves halottat siratnak. Családok hozzártatózóik nyugvóhelyét díszítik fel virággal, koszorúval és könnyel áztatják a hantokat, melyek legdrágább kincsüket takarják.

Nemzetek és népek pedig elhunyt nagyjaikat gyászolják e napon és a sírdombról, mely alatt a nemes honfisziv porladoz, lángszavú szónokok hirdetik dicsőségét és nagyságát az elköltözötteknek, kinck tettei ragyogó példagyánánt élnek az utókor buzdítására.

A kegyelet, melynek tényei ily szép vonásokban nyilvánulnak, évről-évre nagyobb köröket tölt el. A kultúra haladása fogékonyabbá teszi az emberiséget a kegyelet érzete iránt és ennél fogva láthatjuk, mily balga volt azok feltevése, kik a kultúra terjedésétől a halottak emléke iránti tisztelet csökkenését várták. Azt hitték, hogy a felvilágosodás e századában a halálban nem látnak majd egyebet a szerves lények átváltozásánál, mely mindent megszüntet, mi az élettel összefüggött s ennél fogva kiirtja az emberek kebeléből a feltámadás reményét és véle együtt a kegyeletet visszaemlékezés érzetét is. Ha a kultúra ily eredményekre vezetne, ez kétségtelesen káros volna, mert az eszmék könnyen elvezethetnének a mai társadalmi és jogrend alapos felforgatásához; de hisz minden évben újra meg újra tapasztalhatjuk, hogy a kultúra haladása nem csökkent az emberek szívében

gyökerező kegyelet érzetét, sőt bátran állíthatni, hogy a műveltség terjedésével egyenes arányban növekedik az a szeretet is, mely még a síron túl is él azok kebelében, kiket a kultúra büvkörébe fogadott.

Ez a kegyelet az, mely elkülönít bennünket az állattól és méltóvá teszi az embert, hogy isten képére teremtvén. A halottak iránti tisztelet az egyedüli érzés, mellyel egyesek, úgy mint népek és nemzetek leróhatják kötelességüket azok irányában, kik egész életüket a népek és nemzetek jólétének szentelték.

És ép ezért bizalommal tekinthetünk a jövőbe, mert látjuk és tapasztaljuk, hogy nemzetünk haladásával nem szűnt meg a kegyelet érzete, mellyel a nagy hazafiak és a magyar nemzet jótevői emlékének tartozunk. Rójuk le a kegyelet ez adóját a mai napon és menjünk ki imádkozni szereteteink sírjára és legyünk erősek a hitben és reményben, mely a síron túl hirdeti, hogy a halál csak pihenés, álom, mely után van ébredés; feltámadás!

A regále-közbirtekkosság

Október 25-én tartott képviselői gyűlésén a Körös nagy hidja iránt folyt a tanácskozás. Jóvágó tudomásul vétetett, hogy a mag. miniszterium által elészabott nagyobb mérvű kijavítás eszközöltetvén, az a vállalkozótól formászerint átvétetett, az állami mérnöki hivatal által felülvizsgáltatott, egyúttal a pallók készletben tartása elhatározott. Most már megtörténhetné a miniszter által is megrendelt tárgyalás a hidnak a megye által leendő átvétele tárgyában; ámde a megye a hid átvétele iránti tárgyalás megkezdését elhalasztotta azon ideig, míg a regale-vagyon iránt megkezdett pör befejeztetik, a midőn az összes regale-vagyonnak, így a hidnak is tulajdonossága megállapítván, az vagy a város egyetemének vagy pedig a váltakozott eddigi birtekkosságnak jogerősítéssel átadatik. Az e tárgyban leérkezett megyei határozat felolvasása után, azt a képviselő a miniszteriumhoz megfőlelbezni határozta. A képviselő több tagja

azon nézetének is adott kifejezést, hogy a vámszedési jog a megyének át nem adható, mert akkor azon veszélynek tétetnék ki a polgárság, hogy a hidon jövet-menet a helybeliek is fizetésre szoríthatnának. Már pedig a váltakozott közönség azért tett oly nagy pénzbeli áldozatot (magáért a vámszedési jogért 20.000 pfrot, a hidbiztosi lakért 600 pfrot, s a hid új anyagáért 10.500 pfrot. vételi árban fizetvén*) — hogy önmagát, utódait s lakostársait a vámfizetés terhétől mindnkorra megóvja. Inkább hajlandó lenne a birtekkosság — bákárával is — a már elrekesztett Körösön a közlekedési eszközül használt hidat megrövidítve, szilárd anyagból, pld. kőből vagy vashól felépíteni s fenntartani, mint sem a lakosságot a vámfizetés veszélyének kitenni; sőt a szabad forgalom előmozdítása céljából — miből a lakosságra közvetve mégis nem csekély haszon háramolnék — a hidon egyszerűen vámmentes járáskelést biztosítani. — A szónokok tiltakoznak azon nyilvánosan felhozott vád ellen is, mintha a képviselő fukarkodási viselkedésgől hanyagolta volna el a hidat. Sőt megérintetett, hogy a megye irányában engedékenységet gyakorolt akkor, midőn a megye a szarvas-sz. andrási kőutat építette, megkeresés folytán egyhangu határozatilag kimondotta, hogy az út anyaga (kő és homok) szállítása a hidon vámmentesen eszközöndő. A mindenben gáncsot keresőnek felhozott példa gyanánt azon eset, hogy a megye, hasonló kőút építésében a gyómai hid tulajdonosának, pör útján 300 frtot túlhaladó vámdíjat volt kénytelen megfizetni.

Elhatározott továbbá, hogy a zsilip elkészültével az elzárt Körös vize felfrissítettvén, a halászlási jog új évig egyelőre bérbe adassék, mire vállalkozók jelentkeztek is már. E határozat hozatalára indokul szolgált az, hogy a szomszéd Szent-András hasonló minőségű vizen a halászlást már is gyakorolja.

A csaknem fél év óta betegeskedett s üdülés végett távol volt elnök, Haviár Dani, a gyűlésen rövid időre megjelenvén, szívből fakadó örömmel üdvözöltetett, a ki is többi közt értesíti a képviselőket.

*) Ezeket felül a révhajó használatáért 400 frtot, s a nagy gáton létezett, de a megyei kőút felépítésekor megszűnt 4 kis hidért 800 frtot külön fizetett.

viseletet, hogy D. M., felfüggesztett pénztárnok, a pénztár kulcsait végre önként átadta s azokat lepecsételten felmutatja. A hónapokon át zárt pénztár készletének s az ott levő értékes irományoknak, a volt pénztárnok jelenlétében leendő átvételével az elnökség s a fegyelmi vizsgálatnál régebben megbízott küldöttség jelentéstétel iránt megbizattak. Némely kisebb folyó ügyek elintézése után a gyűlés eloszlott.

Békés-Szent-András, 1890. okt. 30.

Békés-Szent-András községből egy idő óta több család elköltözködött: Rákóczfalvára, Izsákra, Vadászra szeltek el sokan; ujabban pedig — amint halljuk — Silinygyiára készülnek többen, jobb hazát keresni.

És ezt a kivándorlást nem a szükség okozza, hanem azon balhit, hogy másutt könnyebben lehet szert tenni több vagyona. Pedig bizony, vagyont szerezni bárhol — ez édes hazában csak olyan nehéz, illetőleg csak olyan könnyű, mint akár B.-sz.-Andráson.

A ki nem hiszi, kérdezze meg a szarvasiakat!

A Silinygyiába készülők azt adják kivándorlásuk okául, hogy nagy az ártéri adó. Hát akik Rákóczfalvára, Izsákra meg Vadászra költöztek, vajjon mit hoztak fel okúl? mert hisz ezeknek kiköltözésekor még nem volt nagy az ártéri adó.

Bizony bizony, nem vall józan gondolkodásra, nem tiszta lélekre az olyan elhatározás: elhagyni a szülőföldet elhagyni rokont, barátot s közel két század óta itt nyugovó elődöknek megszentelt porait, — csak azért, hogy ne kelljen ártéri adót fizetni, vagy

hogy egynehány hold földdel több jusson isten tudja, micsoda vidéken.

Hiszen akad majd-nem mindenütt egy két, a viszonyokkal meghasonlott család; vagy olyan, a kit meggazdagodási vágy gyötör, vagy a ki otthon megélni képtelen, s elhagyja szülőföldjét; de az mégis példátlan, a mi Szent-andráson egy idő óta történik.

A társadalmi viszonyok nem ziláltak, a vagyoni állapot kedvező, a közbiztonság és a közegészség jó, a lakásviszonyok megfelelők, túlnépese-dés nincsen, panasz legfőleg az ártéri adó ellen van, s mégis rövid idő alatt annyian kivándoroltak már és még mindig tart a készülődés, még mindig kerül, aki kész elmenni, azt sem tudva, nem-e valami isten-verte vidékre.

Nagyon jól tudjuk, hogy akik most annyira fogadkoznak, azoknak egy ötöde sem megy el; de már maga a készülődés is eleven bizonyossága annak a meglazult köteléknek, melylyel polgártársaink eme könnyelműbb gondolkozású része magát a község egyeteméhez csatoltnak érzi.

Ha szükség tiz valakit, vagy nagy vállalkozási szellem ösztönöz messze vidékre, jobb otthont keresni, még annak könnyebben meg tudunk bocsátani, a miért elhagyja szülőföldjét, a gondtalan gyermekévek, ártatlan örömei színhelyét. De féltő, hogy a mi kivándorlóink csalóka délibáb után indulnak!

Kitűnő föld — hangoztatják a vezetők, s mutogatnak is belőle egy maroknyit — és csak 7 forintot kell évente fizetni egy hold után örökárban, s azt is csak 16 éven át. Hogy ne iratkoznának hát, hogy ne mennének olyan áldott vidékre, mikor itthon adóba is többet fizetnek egy hold után.

Nem jut eszükbe ezeknek a félrevezetett embereknek az a sok igazságot magában foglaló közmondás, hogy „olcsó húsnak híg a leve.“

Am menjenek tehát, akiket nem lehet visszatartani, s győződjenek meg személyesen, hogy nem mind arany az, a mi fénylik; s ha majd kiábrándítja őket a rideg való, ne resteljenek meg-üzenni nekünk, hogy délibábot üttek, s mindabból az eldorádóból, mely őket csalogatta, nem találtak egyebet sovány földnél, mely aszkoros füvet és mindig sovány kalászt növeszt.

A kik pedig még idejekorán féladják az elhirtelenkedett szándékot, nyugodjanak meg, s örüljenek, hogy nem kénytelenek elhagyni azt a helyet, melyhez születés, rokonság, kegyelet, szokás, barátság s egy kis-vagyonka is fűz; örüljenek, hogy itt élhetnek édes hazánk legáldottabb részénél, mely kedvező időjárás mellett, dússal terméssel jutalmazza az okszerűen gazdálkodót, gazdaggá, és boldoggá teszi a szorgalmas és takarékos gazdát.

Dr. Simkovich György:

Jó egészség.

A vármegye alispáni hivatala a napokban küldözte szét a tisztii orvosoknak, főszolgabíráknak, községi előjáróságoknak dr. Osváth Albert könyvét a „Jó egészség“-ről. Páratlan egy munka ez hazai e nemű irodalmunkban, s bizonyára föltűnést keltene a francia, angol vagy német könyvpiacra is.

A jelen munkát szerzője a belügyminiszter megbízásából itta s vonzóan, érdekesen, elbeszélő modorban tartott fejezeteiben benne van minden, ami a községi élet keretében közegészségügyi tekintetben tudnivaló.

Nem hasonlít ez a könyv ami nagyképű tudományos műveinkhez, mert tartalma

T A R C Z A.

ELTEMETVE.

— Életkép —

— Irta: Béri Gyula. —

A „Szarvas és Videke“ eredeti tárczája.
(Vége.)

— Tudom, érzem . . . de nem lehet!
Be kell fejeznem művemem. Ha már el vagyok adva, legalább drágán adom el magamat!

Aztán közönyösen öltözékének rendbeszedéséhez látott.

Mily könnyű annak a nyugodtság, aki már szívét eltemette!

* * *

. . . Amint az ifju nő megjelent a nászközönség közt, mindenkinek feltűnt halvány arca.

A vendégek egyenként jöttek őt üdvözölni, s ő egyforma hideg mosolylyal fogadta őket. A jöttek elszéledtek körüle s ujjabbak álltak elő.

De mindannyia érezte, hogy e szép büszke arcot nem könnyen mossa le az idő azok emlékezetéből, kik őt látták, kik érezték vonzó közelségét; és hogy mindnyájan sokat fognak még álmodozni ezekről a fenséges ragyogású szemekről.

III.

És néhány év múlva ismét együtt látuk e helyen ugyanezt a társaságot.

A tündéri fényben uszó termekben most is a zene vidám hangjai harsognak s a déli növények illatától áthatott levegőt most is szenvedélyesen tánczó párok szelik át. És mindenkinek figyelmét magára vonja az az egy nő, aki a legszebb, legragyogóbb és mégis leghidegebb.

Mosolygása megfagyasztja a feléje közeledőket; de azért mindenkit magához vonz e tündéri alak ellenállhatlan varázsszal, miként Loreley a rajnai ifjut.

És mindenik feléje közeledik; mindenkire ráözlök az a káprázatos fény, mely a szép nő szemében felcsillámlik; mindenkit lesújt az a büszke hidegség, mely a fényt követi; mindenki zavarttá válik, előbb mereven áll a fényzőn előtt, majd megsemmisülve huzódik vissza a márványarcz hidegsége elől. Az egyik visszavonul, — jön helyébe más, akit szintén mámorossá fog tenni az a búbajos szépség.

Pedig aki jól megnézné ez arcot, ha képes volna a szemek tüzet hosszasan kiállani, láthatná, hogy az arcvonások időnként valami halálos levertség, szinte eszméletlenség kifejezését öltik fel. Tudja Margit, hogy mit suttognak körüle s ő mindezzel mit sem törődik.

A nagy terem egyik szögletében hatalmas pálmák és liánák alatt két idősebbnek látszó nő ül a causeuse-ön.

— Kivánságodra elmondek mindent, szól az egyik. Tudd meg tehát azt, ami távolléted alatt itt történt. Lásd, nem vagyok túlérzékeny, de ha erre a szegény férjre gondolok, képes vagyok megátkozni Margitot! Az egybekelés után azonnal elötüntek e kis szörnyeteg szeszélyes hajlamai. Nagyvilági pazar fényvel vette magát körül; nyáron a legelőkelőbb fürdők — télen a nagy bálók, estélyek egymást érték. De hiszen kitélt férje vagyonából. Mert Halmosi, aki nem is volt még addig egészen felvéve a társaságba és sokak szerint csak rangjáért vette el Margitot, most már halálosan szerelmes Margitba, s érezve azt is, hogy ennek köszönheti csupán, hogy a társaság befogadta őt, nejjének minden szeszélyeit kész teljesíteni. Azt mondják azonban, hogy mindamellett nem képes Margit bizalmához hozzáférközni . . . Ez mosolyogva tudatja vele parancsait s ha a férj teljesítette kivánságait, akkor a kis szörnyeteg hidegen hátat fordít neki. Ugy látszik, feltette magában, hogy férjét minél örültebb szerelemre gyulasztja maga iránt. Oly szeszélyei voltak Margitnak, amik a mesék országába tartoznak, csupán Halmosi részén maradt meg a szomorú valóság. Örösi vagyonának egyes részei egymás után semmisültek meg. Ugy beszélnek, pár nap alatt be kell állnia a bukásnak . . . Istenem, alig három év alatt egy örösi va-

hozzáférhető a legegyszerűbb tanultságú embernek is. Szerzője tökéletesen ismeri népünk életviszonyait, minden bajunkat, téves törekvéseit, s könyvét, mely ezernyi tanultságok tárháza, olyan igazi magyarsággal írta meg, melyet sok magyar szépirodalmi író irigyelhet tőle.

Kívánatos lenne, hogy mindazok kezébe eljusson ez a könyv, kik hivatásuknál vagy egyébként való érdeklődésükkel fogva köznepeinkre hatni tudnak.

Részünkről a legmelegebb szívvvel ajánljuk a lelkész, tanító és jegyző urak szives figyelmébe ezt a könyvet, hogy azt a vezetőkre bízott nép felvilágosítására használják föl.

Nagy kár lenne és igen erős foka a lelkiismeretlenségnek, ha ez a könyv is arra a sorsra jutna, hogy iktatói számot kapva, eltemetődne a jegyzői irodák porosan feledésbe ment aktái közé.

Helyi viszonyaink szerint találják meg a leghelyesebb módját az intéző egyéniségek, hogy e könyv áldásos tudnivalóit a néppel megösmertessék. El kellene kopni ennek a könyvnek a használatától rövid idő alatt, mert érdemes rá.

E rövid ajánló sorok után minden további indoklás nélkül közöljük mutatványul a jeles munka egy fejezetét, mely ezt a címet viseli:

A doktor panaszai az iskola ellen.

Dévai bíró a községében ült az asztalfőn, az ő szokott helyén, hivatalos komolysággal intézve a helység lakosainak különböző ügyeit, a mikor egyszer felnyilik az ajtó s belép rajta a doktor.

— Isten hozta doktor urat, tessék feljebb kerülni, mi jóban jár? — fogadja a bíró a belépőt.

— Valami sok jóban nem, felelt a doktor ur, mert jóformán csak azért jöttem, hogy kipanaszkodjam magamat; de attól fé-

gyont így elpusztítani! Bizony nem jól tette Halmosi, hogy a nagyvilágba akart jutni neje rangjának révén. Maradt volna inkább nagy vagyonával boldog, akár hogyan szerzte is azt az atyja, aki, mint tudod, uzsorás volt! . . . S mind amellet, hogy férje vagyonát tönkre tette, nézd, mily nyugodtan, mily büszkén fogadja Margit az udvarlók seregét, mintha az a gyémánt, a mely hájában ragyog, nem másé volna már . . . Oh Istenem, szegény anyjának, az én barátónak, jó volt ezt meg nem élnie . . .

— Sokat hallottam — szólt a másik nő — sutogni itt-ott róluk, a mióta visszatértem; s most köszönöm neked, hogy elmondta mindent. De hát atyja, mi lett Margit atyjából?

— Beteges öreg volt már, s nem sokára lánya férjhezmenetele után meghalt. Mindnyájan csodáltuk, hogy ez a kis szörnyeteg, Margit, a legutolsó időben mily odaadással ápolta atyját. Mikor beteg volt, a különben zajos kastélyban senkit sem fogadtak; némaság csend uralkodott ott akkor. Azt beszélnek, hogy Margit atyja úgy viselte magát, mintha valami bántaná őt, mintha lelkiismereti furdalást érzett volna valami miatt. S Margit, aki mindjárt az esküvő után atyjával szemben is szeszélyes, akaratos volt, mikor atyja beteg lett, a legnagyobb gyöngédséggel vette őt körül; haláláig mellette volt.

lek, hogy valami sokat annak a dolognak megjavítására, a mit ezélba wettem, egyelőre nem igen tehetünk.

Mielőtt azonban panaszaimra térnék át, elmondom honnan jövök, hogy keletkeztek szívemben a panaszok.

Az iskolában voltam. Ugyanis annak az udvaránkfát vágott Szuszi Nagy János, a harangozó, kunár kántor ur számára. Hogy hogy nem, a szerencsétlen a fejszével erősen megvágta a lába szárát, szerencsére a vágás csak a bőrt és az az alatt levő lágy húsféle részeket érte, a csontba már nem hatolt be, s ereket sem vágott keresztül. Ezt onnan mondhatom, mert a vérzés az egész seb felületén egyenletes volt, nem lüktetve fecskendezett, mint szokott, mikor valamely eleven ér (vérű ér) van keresztülmetszve, mely alkalommal a kifecskendező vér mindig élénk piros, színezetű; sem nem egy helyen bugyogott elő, mint történik akkor, ha két eret metsz keresztül a vágó eszköz, hanem mindenütt egyformán vérzett a seb, de ugyancsak bőven; tudtam tehát — mondom — hogy az apró, ugynevezett hajszál-édények vérzenek. A sérült ápolására engem az iskola udvarába hívtak. A vérzés megszüntetése végett a sérültet lefektettem, lábát testénél kissé magasabbra helyeztem, aztán jéghideg vízbe mártott szivacsos a sebet több ízben kimostam, végre a szivacsot bemártottam karbols vizbe, és azzal a sebet és annak környékét egy tiszta szivacs segédmevel minden vértől megtisztogattam. Akkor a sebet néhány öltéssel összeegyesítettem, rá előbb egy darab sublimat-gazet, majd egy gomolyag vatát tettem, e végre tiszta pólyával körülkötöttem. Ezt azért beszélem ilyen apróra el, mert látom, hogy bíró uram is szívesen hallgatja, s itt van Kele is, a soros kisbíró, a kinek még ma el fogom mondani, hogy kell a szenvedőnek a különböző sebesülések és vérzések alkalmával adig is segédkezet nyújtani, míg orvos nem

— És ugyan Térey Ákos, ki ezelőtt udvarolt Margitnak, hova lett? Hiszen akkor úgy látszott, hogy Margit is érdeklődik iránta.

— Térey egészen életunt ember. A nagyvilág előtt ugyan azt igyekszik mutatni, hogy ily kis szörnyeteg, aminő Margit, nem érdekelheti őt; de látni rajta, hogy életkedvét napról-napra jobban elveszti. Azt hiszem, nem sokáig viszi ő sem. Látszik rajta, hogy igazán szerette Margitot s többé már senkit sem tudna szeretni.

IV.

Az a büszke hódító nő pedig épen e pillanatban szintén Téreyről gondolkodott s amint végigtekintett imádói során, össze-rezzent, s homlokát végigsimitva kirohant a teremből.

Ismét egyedül volt szobájában, épen úgy, mint három évvel ezelőtt.

A sötétzöld lilafa most is csendesen ingatta lombjait, a kis folyó habjai csevegve futottak tova s távolban az erdő komoran némán terült el: nyugodt fái csak olykor imbolyogtak meg kissé, amint egy elkésett madár keresztülszállt köztük.

Oly csendes, kihalt volt itt minden.

A víg zene hangjait a kastély másik szárnyáról csak olykor-olykor hozta idáig gyenge viszhangként a lassan tovalengő szellő.

kapható. Bíró uramat ez alkalomból kiindulva, arra kérem, intézkedjék, hogy itt a községében egy külön szekrényben mindig legyen kéznél carbolsav, (melyből a sebek kimosása végett egy kávéskanálnyiit kell egy liter vízbe tenni), fehéritett és tisztított gaze és vata, mit a városból majd nagyobb mennyiségben hozatunk és néhány feltekert tiszta pólya. Hanem most nem ezért jöttem, erről beszélhetünk más alkalommal; most, mint mondtam, panaszkodni akarok. Még pedig panaszkodni akarok az iskolára.

— Épen jókor! Ahol jön, már a kaput nyitja tiszteletes uram is. Legalább ő is hadd hallja a kegyelmed panaszát. Tessék tiszteletes nagy jó uram! a doktor ur! az iskola ellen akar panaszt emelni, hallgassa kegyelmed is.

— Csodálkozással hallgatnám — szólt helyet foglalva a tiszteletes ur, — ha az iskola ellen olyan tanult ember emelne szót mint a doktor ur. Talán tévedés lesz a dologban. Hiszen a doktor ur épen arról szokott panaszkodni, hogy a nép nem elég művelt.

— Nem is az iskolázás ellen, vagy jobban mondva nem a tanítás ellen akarok én szólani, — felelt a doktor, — hanem az iskola ellen. Most, hogy annak az udvarán voltam, szemügyre vettem az iskolát is és tartok tőle, hogy ha azt ilyen állapotban hagyjuk, amilyenben van, többet ártunk vele a nép egészségének, mint a mennyit használunk műveltségének. Az a mi iskolánk borzasztó egy hely, mely a gyermekeket valósággal kiéhezteti levegő dolgában, mert ami benne van, az nem levegő, hanem egy csapat állati bűz. A helyiség kicsiny, alacsony, az ablakok szűkek, piszkosak, a szoba földje nyirkos, a padok csak arra jók, hogy ha addig a gyermek teste ép volt, míg iskolába nem járt, ott az iskolában a helytelen ülés miatt elferdüljön. Ezeket a hiányokat okvetlenül segíteni kell, ha azt

Margit tollat, papirost vett elő s egy-másután két levelet írt.

Aztán felkelt, szép csendesen néhány-szor végigjárt szobájában kezeit összetéve, valamit suttoztak ajkai.

— Elvégeztem művemet, szólt aztán önmagához. Most már int a szabadulás órája. Anyám, megyek hozzád. Ha meglátsz, nyugodtan ölelhetnek át karjaid; mert tisztán jelenek meg előtted, úgy, mint a minő akkor voltam, mikor lilafám alatt hallgattam biztató szavaidat.

Aztán izgatottan járt fel s alá, mintha valami bántó gondolatot akarna leküzdeni

— Vajjon megérdemelte-e Halmosi ezt a rettentő bosszút? Végre is, talán szeretett . . . Nem kellene-e most oldalánál maradnom, megosztani vele a szegénységet, talán a nyomort. Szabad-e őt elhagynom? Nem kellene-e vele együtt küzdenem, támogatni, erősíteni őt az élet harcában? Végre is . . . igaz, hogy sokat vétett családuknak ellen, atyámat uzsoráival behálózta . . . de tán szeret engem. Nem, nem, csak hiúság nála az egész . . . Ákos, Ákos, nem tudok hozzád hűtlen lenni!

Margit megnyugodva ült le székébe. Aztán lassan felemelkedett s az ablakhoz érve onnan kihajolt. E pillanatban a hirtelen támadt szél végigrohant a kerten s tisztán kivehetőleg hozta felé a zene hangjait. Arcán, melyről már eltűnt a hideg dacz kife-

nem akarjuk, hogy a következő nemzedéken beteljesedjék az írás szava: „a betű megöl.”

— Kedves doktor ur, — szolt a biró — nagyon is szigoruan itéli meg a dolgot. Azok a gyermekek, a kik abba az iskolába járnak, nem valami gróf urfiak, hanem egyszerű földművesek gyermekei, a kik otthon csak olyan vagy talán még annál is rosszabb szobában laknak.

Arról, hogy otthon milyen a szobájok, a község nem igen tehet. De már az, hogy az iskolájok az egészség legelső kiyánalmának megfeleljen, egyenesen az egyháztól, vagy a községtől függ, a mi különben Korhányfalván körülbelül egyre megy, mert itt mindnyájan egy egyház hívei vagyunk s biró uram maga is presbiter.

— Hát új iskolát építsünk?

— Biz azt, még pedig úgy, hogy legalább ne szenvedjenek benné testileg a kicsinyek. Ebben az iskolában pedig határozottan szenvednek, még pedig szenvednek a kevés világosság, a helyiség szűk volta, a szellőztetés hiánya, a rosz kemence, a célznak meg nem felelő padok és sok minden egyéb miatt. Hisz ebben az iskolában még padló sincs! A világosság meg oly kevés, hogy azok a gyermekek, kik az ablak átellenében levő fal mellett ülnek, alig-alig látnak valamit a saját írásokból. A padok mind egyforma magasak, holott a gyermekek 6—12 év között minden korból valók s az ülő-lóca és az előtte lévő asztal olyan távol vannak egymástól, hogy a gyermek csak két-rét görnyedve tud azon írni. Ez asztal a legtöbb gyermeknek magas lévén, írás közben a jobb vállat legnagyobb része kénytelen magasabban tartani, ennek következtében gerinczét meggörcsíti s nyakát balra hajtja. Képzhetni aztán, hogy ennek következtében a gyermeknek még jó formán porczogós csontjai nem valami egyenesen nőnek. A világosság csekély foka rontja a szemeket, a levegő roszasága pedig tönkreteszi egészséges vérüket.

jezése, hogy helyet adjon annak, mely szívét visszatükrözé, most ismét átvonaglott az a büszke fény, mely fagyasztólag hatott mindenkire.

A fényes teremben vigan keringett a társaság a táncz hevében.

Margit néhány pillanatig szétnézett a tájon, melyen a halvány felhőréteg mögé rejtőzött hold fénye laukadó ezüst-fénynyel lebegett. Kezeit erősen szívére szorította s lenézett a kis folyóra, melynek habjai biztatólag, hívólag integettek feléje . . .

S aztán hallgathatta örökké azoknak a haboknak a fecsegését . . .

* * *

A ház úrnőjének eltávoztása nem tűnt fel a mulató társaságnak. Megszokták már szeszélyeit s nem sokára szétoszlottak.

Másnap aztán megtalálták Margit asztalán a két levét.

Az egyik Téreynek volt czimezve s így hangzott:

„Kedves Akos, a más világról írnám neked e sorokat, mert hiszen én már régen meghaltam: eselőtt három évvel, akkor, mikor atyám bennünket elválni készített. De most egy kis időre mégis elhagytam síromat, a nagyvilág utált zaját, amelybe temetve voltam: s megjelentem még itt, hogy elmondjam neked: oly hű maradt a szívem hozzád mindvégig, mint minő volt szerelmünk első percében. Bocsásd meg azt nekem, hogy eselőtt három év-

— Édes doktor ur, — szolt a biró — mi mind a ketten abba az iskolába jártunk, és ime! legyen hála az Istennek, mind a ketten egészségesek maradtunk, felnőtünk szép egyenesre, mint a szálfá, s eddig legalább még rosz szemünk sincs.

— Jaj biró uram! azok a régi idők elmúltak. A hiba akkor is hiba volt ugyan, és én nem tudom, hogy nem okozott-e kárt sok tanuló társunk testi épségében akkor is az a rosz iskola, melybe — emlékszem — még a tanító úr csős tengerijét is beaggatták a mi időnkben száradni. Hanem hát nagy küömség volt a mi tanulásunk, meg a mostani gyermekeké közt. Mi akkor egész nyáron nem jártunk iskolába, s szegény öreges tanítónk talán a maga egészsége kimelése végett ősszel és tavasszal folyvást a tornáczon diktáltatta a zsolnárokat, a hol a szabadlevegő járt bennünket, télen pedig osztályonkint (10—12-önkint) berendelt a maga szobájába s ott leczkértetett. A mi gyermekkorunkban egy kis kátét, egy kis zsolnárt, olvasást, írást, számadást tanítottak, most pedig természettudományt, történettant, földrajzot s bizonynyal legalább három annyi számvetést kell a gyermeknek tudni, mint kellett ezelőtt harmincz évvel. És Gunár kántor ur kitünő, de szigorú tanító. Ő — igen helyesen, — magasztos feladatát teljesíteni kívánja és sok ismerettel óhajtja gazdagítani a fiatal nemzedék elméjét. Most a gyermekek az iskolában ülnek délelőtt, délután legalább 2—3 órahosszat, s ha nyáron van is szünetük, de aztán télen annál többet vannak kitéve annak az ártalomnak, mely egészségüket fenyegeti.

A tiszteletes ur eddig csak hallgatott, de most ő vette fel a szó fonalát:

— Az egyház pénztárába van vagy ezer forint arra a célra letéve, hogy új parochiát építsünk. Bizony szerettem volna is már, hogy valahára kellemesebb hajlékom legyen az eddiginél, mely nagyon hasonlít azon költő-pajtásoméhoz, ki lakóházáról azt

vel odahagytam mindent, amit becsültem s szerettem; s mostanáig nem szólhattam hozzád; minnek láttad volna visszat a síváran bolyongó léha alakot, mely nem volt már többé a te Margitod! Aztán meg így, amint történt, sokkal méltóbb hozsám s hozzád. Isten veled! Légy erős, mint én voltam ez idő alatt, midőn már örökre neked adott szívem meg volt halva s midőn én el voltam temetve a fény és pompa közé, mely körülvett. Ne ítélj el. Gyermekek kötelességem volt atyámat megmenteni; s aztán . . . mi tudom én? nem volt erőm elhagyni az életet bosszu nélkül. Mert érzem, angyal is lehettem volna; de szívemmel együtt jobb érzésem megsemmisült s ördögé lettem. A bosszu még képes volt sívár életemet kis ideig azontul is eltengetni, ahogy szívem már halva volt. Isten veled! Szeretlek és most már örökre meghalok. Margit.

A másik levél Halmosit illette s ezt tartalmazta:

„Isten önnel, örökre! Ne kerestessen. Ugy sem tudja meg soha, hová tüntem el. Van még végszavam is bucsuzóul önhöz. Midőn önök atyámmal személyemről alkudostak, nem is sejtették, hogy véletlenül kihallgattam beszélgetésüket. Már akkor azonnal elhatároztam, hogy magam szabom meg az árát, amelyért eladtak. Nos—én tönkre tettem önt . . . Nem találja nagynak a vételért?”

énekelte, hogy a „lúd azon benéz.” Én azonban igazaknak találok azokat, miket a doktor ur elmondott, s ennél fogva hajlandó vagyok arra, hogy a presbiteri gyűlésen azon indítványt tegyem, hogy ezen ezer forintot fordítsuk új iskola építésére; az én lakóházam kibővítése maradhat későbbre is.

(Vége köv.)

Meghívás.

A „Szarvas és Vidéke” által társaséletünk emelésére czélzólag felhozott eszmét időszerűnek és czélhoz vezetőnek tartjuk; minél fogva közös megbeszélés folytán elhatároztuk, hogy a téli idény alatt hetenként egyszer: szombaton este fillérestélyt rendezünk. Az első estély jövő szombaton, azaz nov. hó 9-án lesz a társulati ovoda termeiben.

Az ügy iránt érdeklődő úri családokat külön meghívó mellőzésével ez uton hívjuk fel a megjelenésre. Kívánatos, hogy a hölgyek kézimunkáival, lehető legegyszerűbben, házias toilletben jelenjenek meg. Belépti-díj személyenként 10 kr. Egy thea ára 15 kr. süteménnyel 20 kr. A begyüendő összeg a költségek fedezésére (világítás takarítás, s egyéb kiadások,) lesz fordítva, az esetleges felesleget valamely helyi jótékony czélra juttatjuk.

Szarvason, 1890. nov. 31.

Nyácsi Sománé,	Sulacz Ferenczné
Szendy Györgyné	Kovacs Sándorné
Mihálfi Józsefné	Dr. Fuksz Edéné
Kreosmarik Juliska.	

MI UJSÁG?

— **Püspök választás.** A helybeli evang. egyház hetfőn tartott presbyteri gyűlésén mind a három szavazatát szótöbbséggel Sárkány Sámuel pilisi ev. lelkészre, a pestmegyei evang. egyházak volt érdemdús főesperesére adta.

— **Reformáció ünnepe.** A helybeli ev. egyház a reformáció hajnalának emlékünnepe ma tartja meg, mely alkalmából a tót istentiszteleten az Úrnak szent vacsorája is ki fog szolgáltatni az avval élni óhajtóknak. A magyar istentisztelet 11 órakor veszi kezdetét.

— **Esküvő.** Kondoroson, Fehér László birtokosnak szeretetreméltó szép leányát, Rizát f. hó 29-én vezette oltárhoz Vukuleszku Titusz bir. hivatalnok. Az esketési szertartást Szirmay L. Árpád szarvasi r. kath. plébános végezte, ki emelkedett szellemű alkalmi beszédet intézett az ifju párhoz.

— **Nyilvános köszönet.** Mindazon mélyen tisztelt Urhölgyek, kik az aradi női ipar-kiállításán diszes tárgyaikkal mint kiállítók közvetitésem mellett részt venni kegyesek voltak, fogadják ez uton is szíves közreműködésükért hálás köszönetemet. Chován Zsigmondné.

— **Az őszi esőzések,** megelőzve a mult szombati kis hó által végre beállottak. Égető szükség is volt már a nedvességre különösen az őszi vetések érdekében, mert a föld szárazsága miatt már-már aggodalommal nézett a földmivelő ember a jövő évi gabonatermés elé, s a mult heti árszökkenék a gabonapiacson szintén nagyrésztben az agályossá vált, tartós szárazság eredménye

volt. — E héten azonban megemberelte magát az idő. Október nem akarta, hogy végkép rossz emlékekkel váljunk meg tőle, s volt eső bőven a határban úgy, mint benn a város területén.

— **Nevető fejfák.** A halottak országában, melyet kegyeletes megemlékezésel keresünk fel a mai napon, fájó, borongós érzéseinkkel kirívó ellentétet képeznek a nevető fejfák. A magyar nép hagyományos humora még a temetőből sincs száműzve. Egy buzgó gyűjtő szívességéből közlünk alább néhány eredeti síriratot:

Itt e sírban nyugszik Balázsovits Orbán,
Kinek egy nagy krumpli akadt meg a torkán,
S bár a felesége ütötte őt hátba,
Mégis benn maradt a krumpli a torkába,
S ez vitte halálba.

*

Sokat énekelt, míg
Kántor volt Kis Tónus;
De most neki kántál
A menyei kórus!

*

Pipájából ép a bagót verte,
Mikor őt a földig leteperte
Közös ellenünk, a halál;
Igy ő kelme már többet nem pipál.

*

Gomba Jánost nem rég tették ide,
A kit a nadrágból kirázott a hideg;
Apja pedig Péter, az öregebb Gomba,
Most rukkol utána az paradicsomba.

*

Itt nyugszik Pu-
Ki János, hu-
Szonkilencz éves,
Rá szakadt a méhes,
És illetén képen
Ütötte őt képen
A mestergerenda:
Áldás poraira!

*

Ezeknél jóval több kegyelet nyilatkozik a következő sorokban:

Azt jelenti e néma jel,
Itt nyugszik Bordács Dániel,
Bíró, ügyvéd, polgár, barát, —
Sok szegény szív áldja porát.
Mint férj, maga volt a hűség,
S ez az első keserűség,
— Melylyel hitvesét illette, —
Hogy: bánatba öltöztette.
Meghalt stb.

Mennyivel szebb azonban, mikor öntudatosan alkotó költői lélek önti fájó érzéseit megfelelő művészi formába. Igen szép példa erre SzászKároly első nejének, a nagykőrösi temetőben nyugvó Szász Polyxenának, az „Iduna” néven ismert gyöngédlelkű költőnek sírírata:

Egész teste fájdalom volt,
Egész lelke szeretet;
Az súlyával földbe hajolt,
Ez a mennybe sietett.
Fényes lelkének a mennyben
Jobb is, mint e földi szennyben;
Ott van igazi hazája,
Kedveseit oda várja!

— **Statisztika.** A helybeli államilag segélyezett társulati polgári leányiskola növendékeinek száma jelen iskolai évben: 53. Beiratkozott pedig az I-ső elemi osztályba 2; a II-ba 2; a III-ba 9; a IV-be 3 a kézimunka-osztályba pedig három. Tavaly a leányiskola növendékeinek száma 54 volt.

— **Elmaradt.** A gr. Károlyi-féle birtokot megvásárolt consorcium által Kondoroson mára tervezett, s múlt vasárnapi számunk-

ban előre jelzett ünnepély a rossz időjárás és egyéb okok következtében elmaradt, illetve későbbi időre elhalasztatott. Kedvező időjárás esetén valószínűleg mához két hétre fog megtartatni.

— **Számvizsgálat.** Az ev. egyház presbyteriuma kebeléből kiküldött számvizsgáló bizottság nt. Sárkány János igazgató-lelkész elnöke alatt múlt szerdán tartotta meg az 1889. év július hó 1-től 1890 év június hó 30-ig terjedő gondnoki számadások feletti szokott évi rendes vizsgálatát, melynek eredménye ezuttal is teljesen kielégítő volt. Említett 1889/90-iki egyházi évben az egyháznak 8611 véka búza 19 675 frt. 65 kr. bevétel és 8148 véka búza s 16 052 frt. 76 kr. kiadása volt. A maradvány tehát: 403 véka búza és 3622 frt. 89 kr. Az új-templomi pénztár 2428 frt. 87 krral gyarapodott, s jelenleg 38 309 frt. 19 kr. tökéje van; a Szilvágyiné által létesített alap pedig — melynek egyedüli tulajdonosa a magyar egyház — 688 frt. 22 krt. jövedelmezett, úgy hogy ma már 11 964 frt. 22 kr. tökével rendelkezik. Az egyház gondnoka Sonkoly Márton, nemkülömben az új-templomi alapot kezelő Csúsel János egyházi esküdt is a presbyteriumnak a további felelősség terhe alól felmentésre melegen ajánlottak.

— **Békésmegye helységeinek** városi rendtartási szabályrendelete a községházán közszemlére van kitéve.

— **Egy branyiszközi hős** múlt ki a napokban városunkban Krajcsovic János 62 éves, jómódú földmivelő személyében. Ő ama nevezetes és dicsőségteljes harcznak nemcsak szemtanúja, de egyik résztvevő bajnoka is volt, s a szabadságharcot hősiességgel teljesen végigküzdötte. Temetése f. hó 27-én a rossz idő dacára szép számu közönség jelenlétében ment végbe. Áldás a ki-szenvedett egykori hős poraira!

— **A száj- és körömfájás** Pitvaroson, Dombegyházán és Topánfalván megszűnt.

— **Beküldetett.** Esős időben sáros úton nem utolsó fontosságú tényezők a jókarban tartott gyalogjárók. Valószínű, hogy ennek megondolása vezérelte a közs. előjáróságot a főbb utcák háztulajdonosaira vonatkozó csatornaépítési kötelezettség kirovásánál. Szarvas város egyik legélénkebb közlekedési pontján, — főutcán, — a Dr. Télessy-féle épület előtt mind a mellett oly botrányosan elrongált állapotban éktelenkedik a kövezet, hogy ott a legszárabb időben is a lábkificamodás biztos veszélyének teszi ki magát, akit elkerülhetetlen útja egyszer-másszor arra vezérel. S mit mondjunk mi, szerencsétlenek, kiket balvégzetünk e tyúkszemképző expedíciónak naponkinti átélvezésére (?) kárhóztatott? Esdve kényörgünk, — nem! rimánkodva esengünk a háztulajdonos, az illetékes hatóság vagy egyáltalán az előtt, akire e dolog tartozik: mielőbbi intézkedés által szüntesse meg e tartalatlan állapotot, s tegye lehetővé számunkra a szabad, biztos közlekedést. Több nagy-utczai lakó.

— **Hurokra került lóköttő,** Tarnóczy Antal, komádi lakos Endrődön élvezte sógorának, Pélyva Györgynek vendégszeretetét. Az atyafiságos szives vendéglátást úgy hálálta meg, hogy múlt hó 30-án sógorának egy lovát — ellopta. De rajta vesztett; mert a gyomai csendőrség a körösladányi határban elfogta, s most a szarvasi kir. járásbírórság börtönében elmélkedik a vállalat balsikere fölött.

— **Nagy tűz** volt tegnapelőtt a városunk határában fekvő décsi pusztákon. Sovány György jómódú gazda tanyája eddig ismeretlen okból kigyulladt, s dacára a szomszédok buzgó mentési kísérleteinek, teljesen leégett.

— **A főgymn. tanárkar püspök-választó szavazatát,** a péntek (okt. 31.) d. u. tartott értekezleten egyhangúlag *Sarkány Sámuel*, pilisi lelkészre adta.

— **A mily kegyeletes** ép oly dicséretreméltó dolog lenne az, ha a helyb. ev. egyház presbyterei most — midőn minden ember a kegyelet adóját igyekszik tőle telhető módon kedves halottjaival szemben leróni — nemesebb érzéstől áthatva magukban eltökélnék és a legközelebb tartandó presbyteri gyűlésen határozatilag kimondanák az ő-temető körülkerítését, illetve körülsövényeztetését. — Mert köztudomás szerint temetőnk nemcsak nyughelyül szolgál földi pályájukat megfuttatott szeretteinknek, hanem azonkívül dinnyeföldekül, legelőül, legfőképp pedig átjáróul mindenféle, a kegyelet iránt nemcsak fogékonysággal nem bíró, sőt azt gyakran a jobbérzésűek méltó megbotránkozására mélyen sértő embereknek, kik nem átalják a gondozott sírokat, diszes emlékeket rongálni, s az azokra helyezett virágokat, koszokat ellopkodni. Az ilyen gonosz üzelmek meggátolására felette elégtelen egy öreg csösznek az alkalmazása, különösen oly nagy terjedelmű temetőben, mintamienk; sőt a mindennapi tapasztalat szerint felesleges dolog is, mert feladatának a legjobb akarat mellett sem képes megfelelni. Mondja ki tehát a presbyterium az ő-temetőnek körülsövényeztetését, s zárja azt el az arra czéltalanul járó-kelek elől; így azután eleje lenne véve a legnagyobb bűnök egyikének, s a halottjaikat olykor fölkeresők fájdalmi sem sokasodnának meg. Az általunk tett indítvány nem költséges és nem kivihetetlen. Sövény nevelésre van elég tere az egyháznak, sőt a csöszben jól megfizetett embere is, ki azt megselekedné, s a sírásókkal együtt annak idején szét is ültetné. Ez indítványnak megszívlelése lenne részükről a legszebb s legméltóbb megünneplése a halottak napjának.

— **A községi előjáróság figyelmébe.** Mindazok, kik szívükön hordozzák városunk haladását és emelkedését, s egyszerűs mind barátai a szépítészetre irányuló törekvéseknek, mindezek, — mondjuk, nagy megelégedéssel fogadták azon hírt, hogy az előjáróság Zsigmondy mérnök ajánlatára, izléses, s a piacztérnek valódi díszét képező kőmedenczét szándékszik emelni ártézi kútunk forrása fölé. Addig is azonban, míg abban gyönyörködni módunkban lenne, egy, bár lényegtelennek látszó dologra kívánjuk felhívni a közs. előjáróság figyelmét, melyre épen az esősre fordult őszi napok terelték gondolatunkat. A piacztér közepén levő ártézi kút ugyanis mindeddig nélkülözi a palló-összeköttetést akár a nagytemplom — akár a Beliczey utca felől, pedig bizony csuszamlós, sáros úton nem könnyű feladat a kút megközelíteni, még kevésbbé telt kántákkal onnan egyik-másik gyalogjáróig kieviczkelni. Miután a napnak majdnem minden órájában járnak ott vízfordók, hisszük, hogy nem egyedül Zelenák Jánosnak, a hivatalos „ártéziviz-, fa-ész közsén-szállító”-nak óhaját tolmácsoljuk, midőn arra kérjük a t. előjáróságot, hogy a kúthoz vezető utat, — legalább két irányban — a gyalogközlekedés megkönnyítésére szolgáló pallóval lássa el

SPORT.

— **Vadászat.** A szarvasi vadásztárs, f. é. okt. 26-ra kitűzött vadászatá ta zord idő miatt nem tarthatta meg, hanem azt bizonytalan időre elhalasztotta. Kilencz vadász azonban utnak indult a metsző szél daczára is, de a találkozó helynek csak fele utjáig Christoph Frigyes esabaesüdi ispán lakásáig ment, a honnan kevés pihenő után busirozva haza felé tartott s utközben 10 nyulat ejtett el.

CSARNOK.

Egy biharmegyei köztársaság.

— Krónikás adoma, melyet a „Szarvas és Vidéke“ számára bölcs tanúságnak megírt: **A. B.** —

Azt mondják, hogy a köztársasági eszméket az újabb korban Észak-Amerika valószínűsítette volna meg. Bliktri! csak az olyanok mondják ezt, a kik — bármily nagy államférfiak vagy ország-tudósok legyenek — nem tudják a világ sorját, különösen nem ismerik Magyarországot, a régi nemesi alkotmány szerint, hol már jóval azelőtt, hogy Észak-Amerikában ismeretes lett volna a „yankee doodle“ nótá, régen gyakorlatba voltak véve azok az eszmék, melyekért a yankee-k először is megfutottak, aztán nem is a théára vetett nagy vámért kezdődtek, hanem igazi nemzeti érzésből, s a nemzet sajátosság természetéből; nem is a külről behatoló — hogy úgy mondjuk — kényszerítő körülmények idézték elő; hanem a nemzetben magában kifejtett alkotmányos érzelem, mely eredeti volt, és nem mondva csinált! Halljuk csak:

Volt a régi időben a nagy B. megyében — melyet néha néha ország-nak is nevezgetnek — két nemes falu: Földes és Sáp; ezek egymással folytonos veszekedésben valának, minden kigondolható eszközökkel bosszantották egymást, perre pert szerének. Földes abban bízta el magát hogy ő nagyobb, több vokssal mehet a vármegyére; Sáp ellenben — mintha hagyományos szellemi fölénye lett volna — sokkal furfangosabb hadnagyokat, nótárosokat tudott produkálni, kik mindenben úgy tudták vezetni a dolgot, hogy legtöbbnyire a nagyobb számú Földes húzta a rövidebbet!

Mikor a II. Rákóczi-féle szabadságharc kiütött, a sápiak csak azért is a labanczokhoz álltak, mert a földesiek már mind a kuruca táborban voltak. Mikor aztán a zenebona lecsendesedett, s a földesiek nagy szomorúan handukáltak haza fele a majthényi sikról, a sápiak se örültek a győzelemnek, hanem szívükben nagy keserűséget érezvén, szegyenkezve hordták haza az irhát, s azontul megszűnt köztük minden ellenségeskedés!

Ugy annyira megszűnt pedig, hogy a vármegyén nem győztek eléggé csodálkozni azon, hogy a két faluból épen nem jönnek be perek, rabok, holott azelőtt földes-sápi perrel meg rabbal fordult fel a törvényszék meg a tömlőcz.

Ez így ment vagy 120 esztendeig. Egyszer a negyvenes években az alispán — csak úgy utaztában-e, vagy tán mégis valami hivatalos ügyben? azt már épen nem tudom, — elvetődött Földesre. — Rettentő nagy parádéval fogadták s a község házán nagy lakomát tartának tiszteletére, — eljöttek a sápi szomszédok is falustól s tartának nagy vígadalmat!

Azt persze megint nem tudják a diplomatakt meg az ország-tudósok, hogy mi csoda véghetlen fraternitás szokott kifejlődni egy-egy jó magyar ebéd után; azt se tudják, hogy a régi magyar nemes egy atyafinak tekinté egymást, lévén a legszegényebb bocskoros atyafi is csak olyan jó nemes ember, mint a legelső excellentiás ur! Az meg már régen kiment az emlékezetből, hogy minő atyafiságos és családias nyilatkozatok történtek, például csak akkor is, mikor a

boldogult József nádor halála után e mi mostani jó királyunk I. Ferencz József, a József nádor fiát, István főherceget, az országon keresztül kísérte, mint homo regius, hogy mikor Szathmáron a megyegyűlésen István főherceget bemutatták, egy öreg táblabíró oda ment hozzá, összeczirógatta, örülvén, hogy van szerencséje, aztán a vállára veregetett e szavakkal: „ne féljen uram öcsém, megtesszük palatinusnak“!

Mondom — a ki az ilyen, másutt sehol se tapasztalható körülményeket ismeri, csak annak lehet fogalma arról, hogy miféle nyájaskodás ment végbe a nagy hallatlan eseménykor, hogy az alispán Földesen volt már t. i. az ebédutáni órákon . . .

Egyszer az alispán így szólt a helybeli nemesek hadnagyához (ki mellesleg mondva bagó-diák is volt Debreczenben.)

— Ugyan édes urambátyám, mondja meg nekem, hogy eshetik meg az, hogy ebből a községből csak egyetlen peres eset se fordult meg a vármegyén már emberemiékezet óta? Hisz, mint a régi acták bizonyítják, az előtt ezzel a két községgel több baja volt a vármegyének, mint egy egész járással!

— Hát biz az — mond a hadnagy — úgy volt a régi időben, — s így van a mostaniban; hanem hát ennek históriája van, s ha tisztelt Tekintetes ecsem uram lesz szives meghallgatni, el is mondom, a mint következik:

Bizony nagy ostobaság volt ettől a két falutól, hogy emberemlékezet óta századokon keresztül mindig veszekedének, úgy annyira, hogy az még a papokra is elragadt. Ma is emlegetik még azt az adomát, hogy midőn egyszer földindulás utáni vasárnapon a mi papunk erről a textusról prédikált: „megrázom az eget és földet“, — a sápipap — noha testvér-sógorok voltak — rá következő vasárnap refutálta, így szólván a többek közt: „azt hallom, hogy im az a gögös Akhítófel, az a földesi pap, az elmúlt vasárnapon prédikálotta légyen, hogy ő megrázza az eget és a földet! En pedig azt mondom erre a bolond beszédre atyámfiai, megrázza ám azt a tökkel ütött bolondos fejét, de nem az eget és a földet!“ — Szóval — mondom — nagy volt a villongás, a violentzia a két község közt mindenha.

Mikor aztán boldogult atyáink a majthényi sikról nagy szomorúan haza jövének, — haza kuttogtak a sápi atyafi labanczok is nagy szegyenkezve; rá következő harmadik vasárnap átjöttek hozzánk falustól, megkérének szépen, hogy engednénk őket velünk együtt templomba jönniök, mert mivelhogy az ő papjuk a háboruskodás alatt meghalt légyen, tehát nem tudnak isten ígéjével élni, holott két izben is voltak már, két külön deputációban Debreczenben Vere-segyházi Tamás püspök urammal; de a püspök mindkét izben kemény szavakkal fedde őket, mondván: „elmehtek isten szent hírével mind a vizig szárazon, papot nektek nem adok, sőt kemény parancsolatot küdöttem már a Sényortoknak is, hogy még csak egy káplánt se merjen hozzátok berendelni, míg elkövetett gonoszágatokért általános poenitentziát nem tartotok, s erről nekem a földesi paptól írásos attestátumot nem hoztok!“ Ők tehát, — így mondták — ma akarják megkezdeni az általános poeniteállást azzal, hogy a százados ellenségeskedés után békejebbot nyujtanak nekünk s kérnek, hogy bocsássuk be őket a templomunkba; — mi aztán megíztentük ezt a sort a papnak.

Eljöttek velünk a templomba, a papunk megmosta őket keményen, hogy a nemzeti szabadság szent ügye mellől a labanczok sátorába menének, mondván a többek közt: „no im! belejutottatok ti is velünk együtt a fogságba, ott ültetek velünk együtt a babiloni vizek mellett, a hol mi már fűzfákra függesztettük a mi hegedűinket; nosza vegyétek ti a ti hegedűiteket, mert majd eljönnek, a kik miüket fogva tartanak, és kérni fognak hogy valamit hegedűlnétek nekik, és mondanátok sioni éneket! Mi majd szent bátorsággal mondandjuk nékiek:

... . . . miképen lehet?
Hogy dicsérhetnök az ur istent vigan.
Énekelvén az idegen országban
de ti elmeritek-e nekik mondani im e szavakat:

Imé néked mi nyilván azt feleljük,
Hogy hegedülésünket elfelejtjük
Elébb, — hogy nem a Jeruzsálemet,
Míg e fogságban tartanak minket,
Bár inyünkhez ragadjon a mi nyelvünk,
Ha Jeruzsálemre nem óhajt az vünk.

(Vége köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gyümölcsfa-ültetésről.

Nagyon eltérő nézeteket van alkalmunk koronként hallani a felől, vajjon ősszel vagy tavasszal tanácsosabb-e a gyümölcsfákat átültetni?

Nehéz is erre általános szabályt alkotni. A talaj többé vagy kevésbé kötött természete okadatulja itt az elhatározást, hogy ősszel ültessünk-e, vagy pedig tavasszal?

S elvégre is, nem az a fő, hogy mikor ültessünk gyümölcsfát, de fődolog az, hogy ültessünk. Minél többen, s minél többet, míg csak helyből és erőből ki nem fogyunk, addig mindig ültessünk.

De hogy e gyakran felvetett kérdést is — legalább vázlatosan — tisztázni segítsük, mondjunk el e helyen egyet-mást a gyümölcsfa-ültetésről.

Az ültetésre szánt ojtványokat kivétel nélkül mindig ősszel szedjük fel a faiskolából, vagy hozassuk meg a kertészek faiskoláiból.

A megrendelést vagy kiszedést megelőzőleg 4—5 héttel, tehát kora ősszel ássuk meg az elültetendő fák gödreit következő módon:

Megjelölvén a fa állóhelyét, körülötte 2 láb (60 cm.) távolságban kört húzunk s ezen 4 láb (120 cm.) átmérőjű körből az első ásónyom földjét a gödör egyik oldalára, a második ásónyom földjét a másik oldalára halmozzuk fel. Lapáttal kitisztítva a gödör fenekét, még egy ásónyomnyira ássuk fel benne a földet, de ezt csak benne hagyjuk, czélunk csak az lévén, hogy minél mélyebben legyen fellazítva a fa leendő állóhelye.

Homok vegyületű, könnyű talajban ültethetünk ősszel. Ültetés előtt legalább 2 héttel húzzuk vissza a gödörből kihányt felső réteg földet a gödör aljába, az alsó réteg földjét pedig a gödör felső részébe. Laza homokos talajunk két hét alatt kellőleg megülepdevén, elültetjük belé fácskáinkat, nem felejtve el — természetesen — a bőven való megöntözést, az u. n. leiszapolást.

Kötött természetű agyagos talajba tanácsosabb lesz csak tavasszal elültetni fácskáinkat. Addig csak hadd álljon a kiásott gödör nyitva, a két oldalt kihányt föld felhalmozva: az eső, fagy, hó-lé hatalmasan megjavítják, s alkalmassá teszik arra, hogy a gyümölcsfa benne vigan nőjön. Kora tavasszal behúzzuk a gödörből kihányt földet a mondott rendben, hagyjuk ülepedni 2—3 héttig, s akkor ültethetünk bele bátran.

De mit tegyünk egész télen át ojtványainkkal, melyek még ősszel érkeztek meg vagy melyeket még ősszel szedtünk ki a faiskolából?

Azokat szépen elvermeljük. Vagyis ásunk egy 25—30 cm. mély árkoeskát, annak egyik szélét lapáttal lenyessük lejtőre, erre a lejtőre fektetjük fácskáinkat sorba egymás mellé, s az árkoeskából kikerült földdel betar-

karjuk gyökereiket, sőt törzsök két harmadát is, ügyelvén arra, hogy e gyökerek közé apró s nedves földet adjunk, nehogy üreg támadjon a gyökerek között, mert ez penészt okozna, s a gyökér elpusztulna.

S ha még megemlítjük e helyen azt is, hogy a vastagabb gyökerek végeit közvetlen az ültetés előtt újra meg kell metszeni, még pedig úgy, hogy a vágás lapja mindig lefele álljon; továbbá hogy az erősebb fejlettségű fácskák korona-ágait egy harmadára bekurtítani lehet, sőt kell, de a rövid 2—5 cm. hosszú hajtásokat sem az ágakon, sem a törzsön bántani, lemetszeni vagy kurtítani nem szabad; s végre hogy gondot fordítsunk arra, hogy fácskánk új helyén is csak oly mélyen jusson a földbe, mint előbbi helyén volt: akkor vázlatosan elmondunk annyit, amennyit tudni — de azután szigorúan be is tartani — kell annak, aki eredményesen akar gyümölcsfákat átültetni.

Bracsok István.

Baromfi-tenyésztésünk érdekében.

A baromfi-tenyésztés iránt érdeklődők örömmel tapasztalják, hogy városunkban is mindinkább élénkül az érdeklődés a finomabb fajú baromfiak iránt, de egyuttal tapasztalhatták azt is, hogy eltekintve egy-két tenyésztőtől, a többiek minden rendszer, ugyszólván öntudat nélkül tenyésztik baromfiakat; tenyésztik, hasznosítják részint kedvtelésből, részint, mert valahol szert tettek egy-egy finomabb baromfira: de a tenyésztők közül alig akad egy-kettő, ki azon lenne, hogy ne csak neki legyenek jó s szép baromfiak, de a faj fenntartásán kívül — másoknak is juttasson tenyészanyagot.

Tudtommal Szarvason több helyen tenyésztik a Plymouth-Roks, Langshan és Hollandi tyukokat, pekkingi és pézsma-kacsákat, az Aidami és Pomeráni ludakat, de a nagy közönség vagy nem bír erről tudomással, vagy pedig restel egyik-másik helyre elmenni csak azért, hogy ott csirkét vagy rucazt lásson; de szívesen elmenne oly helyrehol együttesen láthatná a különböző jobb fajta baromfiakat, s esetleg az azok által eszközölt keresztezések eredményét, s ezen kívül tudomást szerezne arról, hogy koronkénti szükségletét hol szerezheti be.

Ezek folytán azon felhívást bátorodom intézni az ügy iránt érdeklődőkhöz, hogy rendeztessék itt Szarvason, esetleg Szt-András és Öcsöd belevonásával egy helyi érdekű baromfi-faj-bemutató (nem kiállítás, mert itt nem versenyzés s díjak nyeresége lenne a cél) hol azok, kik jobb minőségű baromfiakat tenyésztene, bemutatnák a nagy közönségnek együttesen azon tenyészanyagot, mellyel e nemben városunk bír, s ez által kettős célt érnének el; a közönség megismerkednék a megbízható beszerzési forrásokkal, másrésztől önkénytelenül megtevé az összehasonlítást a közönséges és finomabb fajta baromfiak között; ez összehasonlítás bizonyára csak ébresztené benne a vágyat arra, hogy ő is a bemutatandó baromfi-fajok valamelyikét tenyessze.

S ha ezen bemutatáson valamelyik ügybuzgó tenyésztő a közönséges s az általam fentebb elősorolt s természetben bemutatandó baromfiakról egy kis népszerű magyarázatokat is tartana, azt hiszem, a rendezendő bemutatásnak nemcsak elegendő néző közönsége lenne, de olyanok is akadnának, kik felbuzdulva a látottakon, szintén megkísérlenék a finomabb fajta baromfiak tenyésztését,

melyeknek gondozása s élcclemmel ellátása alig számításba jöhető különbséget okoz a közönséges apró fajú baromfiak tenyésztésével szemben.

Hogy hol és mikor rendeztetnék e bemutatás? azt hiszem, erre is megfelelhetek. Helyiségnek igen alkalmas lenne a gróf Károlyi-féle kastély valamely üresen álló szobája; az időre pedig legalkalmasabbnak gondolnám nov. hónap valamely vasárnapját; e hónapban annyival is inkább czélszerű lenne a rendezendő bemutatás, mert az idei korábbi keleti csirkék már anyányiak, a magtörzsek pedig e hónapban teljesen megkapják már téli tollazatukat.

Benczúr Sándor.

Üzleti tudósítás.

Szarvas, 1890. okt. 31.

A gabona-üzletben a héten nyomott hangulat mellett az árak mintegy 15—30 krczrral estek.

Külföld nagyon kis mennyiséget vásárolt.

Malmaink szintén tartózkodó állást foglaltak el és csakis a legszükségesebb mennyiséget vásárolták; így az irány egész héten lanyha volt, melynek fő oka a kedvezőre fordult időjárásban rejlek. A hetek óta várt eső megérkezett és a vetések állása tetemesen javult: a helybeli piacon az esős időjárás következtében igen csekély volt a hozatal.

Eladatott a héten gazdáink részéről mintegy 3—400 mm. buza.

Piaczi áraink következők:

Buza I. rendű piros	7.30
" " " sárgás	7.20
Kukoricoza	5.—5.20
Zab	6 —
Árpa	5.50—6.50

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

A. B. Amint látható, ezt sem keverttjük sokáig. Szerkesztőségünk igen nagyra vennie, ha oly sok ígéretes után, személyesen lenne már egyszerű szerkesztője a kronikás adomak kedvelt írójához. Sok és fontos közlendőink volnának.

Dr. L. P. Budapest. Kívánságod szerint küldöm az októberi számoktól kezdve egynek, (15 sz.) kivételével, melynek példányai egészen elfogytak.

Metecrologiai észleletek.

Szarvas, 1890. október 25-ől 31-ig.

Nap	Léghőmérséklet				Szél-irány és erősség			Csap.	
	7. ó. r.	l. d. u.	3. ó. est.	közép	M.	A.	M.	A.	
okt. 25	1.0	0.6	0.4	0.7	NE S2	S2	3.9	*	
26	0.0	3.8	3.4	2.4	SE S2	W	4.5		
27	7.6	14.4	7.0	9.7	S5	W CO		0	
28	5.0	9.6	7.4	7.3	S1	N3 CO	25.2	0	
29	6.0	5.7	5.0	5.6	N1	N3 N3	1.1	0	
30	4.2	5.9	6.0	5.4	N2	N2 N1	0.8	0	
31	6.8	11.6	9.0	9.1	E3	NE NE		0	

J e l m a g y a r á z a t : A szélirányok jelölése Éjszaki=N, keleti=E, déli=S, nyugati=W, észak-keleti=NE, délnyugati=SW. stb.

A csapadék alakjának jelölése : 0=eső, □ = dörgés, Z = dörgés villámlással, ny.=nyomok.

Vasúti menetrend.

Érvényes 1890. jún. 1-től kezdve.

Szarvas-Mezőtúr sz. v.	ind. d. e.	9:34
	érk. d. e.	10:20
" " vegyes vonat	ind. d. u.	2:20
	érk. d. u.	3:16
Mezőtúr-Szarvas sz. v.	ind. d. u.	5:30
	érk. d. u.	6:16
	vegy. von. ind. délben	12:39
	érk. d. u.	1:25

Aradról Budapest felé.

Személyvonat	Aradról	ind. délben	12:10
	Csaba	érk. d. u.	1:42
	"	ind. d. u.	1:54
Gyorsvonat	Mezőtúr	érk. d. u.	3:21
	"	ind. d. u.	3:29
	Budapest	érk. este	7:45
	Aradról	ind. reggel	7:45
	Csaba	érk. d. e.	9:07
	"	ind. "	9:14
	Mezőtúr	érk. "	10:33
	"	ind. "	10:34
	Budapest	érk. d. u.	1:55

Budapestről Arad felé.

Személyvonat	Budapestről	ind. reggel	8:15
	Mezőtúr	érk. délben	12:22
	"	ind. "	12:28
	Csaba	érk. d. u.	1:53
	"	ind. d. u.	2:18
	Aradra	érk. d. u.	3:50
Gyorsvonat	Budapestről	ind. d. u.	2:00
	Mezőtúr	érk. d. u.	5:17
	"	ind. d. u.	5:18
	Csaba	érk. d. u.	6:40
	"	ind. d. u.	6:47
	Aradra	érk. este	8:10

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: **VARGA JÓZSEF.**

Zongoratulajdonosok figyelmébe!

Tisztelettel értesitem Szarvas város és vidékének közönségét, hogy a legközelebbi napokban Szarvasra érkezem, s néhány napi itt tartózkodásom alatt zongorahangolásokat és javításokat jutányos ár és lelkiismeretes kivétel mellett felvállalok.

Előleges bejelentések Korik János fodrász-üzletébe intézendők.

Tisztelettel:

Korik János
zongora- és orgonakészítő
Szolnokon.

Bérbeadási hirdetmény.

Alólírottak tűzok utcái-lakásánál egy üzlethelyiség új-évtől kezdve haszonbérbe adandó.

Bővebb értesítést nyujt

Özv. Nyácsik Sománé.

DOLESCH

városi kertész

egy jómagaviseletű fiut
tanonozul

azonnal felfogad.

Hirdetések

jutányos árban vétetnek fel a

„Szarvas és Vidéke“

részére a kiadóhivatalban.

Szagtalan és nyomban szárado

10 L. méterre
1 kg. r.
1 ft 50 kr.

Minden előbbeni szint betakar.

Christoph Ferenc SZOBAPALLÓ-FÉNYLAKK

Jelhetővé teszi, hogy a szobák a mázolás után tisztábbak legyenek, mivel a kellőmetlen szag és a lassú, ragasztó szárítás, mely az olajfészeknek és az olajtaknak sajátja, elkerültetik. Emellett a használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves fagygyal feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni:

színezett szobapalló-fénymázt,
sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akár csak az olaj restök fedi be a pallót a egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi vagy új pallóra. Teljesen betűd minden foltot, korábbi mázolást stb.; van azután

tiszta fénymás (színezetlen)

új pallókra és parketre, mely csupán fényt ad. Különösen parketre s olajfészekkel már beázott egészen új pallókra való. Csak fényt ad, annél fogva nem fedi el a famustrát.

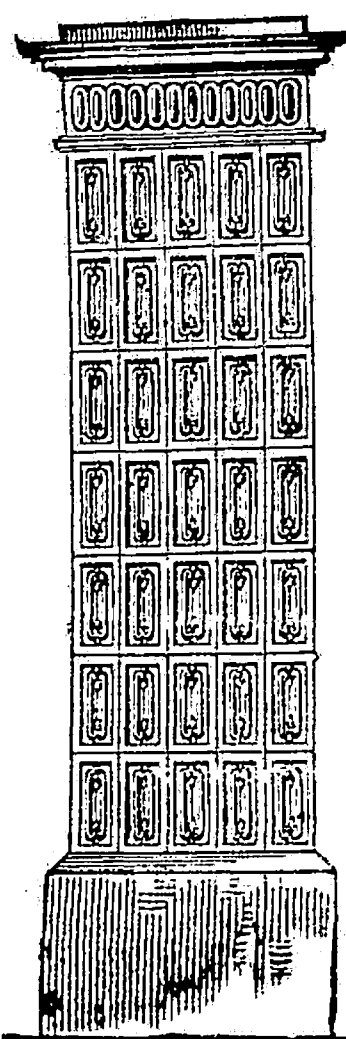
Postacsomag, körülbelül 35 négyzet mtr. (két közép nagyságu szobára való) 5 ft. 90 kr., vagy 9 1/2 márká.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktárak vannak, ide küldendők. Mintamázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a több mint 1850 éve létező gyártmányt sokfelé utánozzák és hamisítják, s sokkal rosszabb, s gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Christoph Ferenc,
A valódi szobapalló-fénylakk feltalálója és egyedüli gyártója,
Prága, K. Berlin.

15—15 Kapható Szarvason:
Nyácsik Soma utódánál.

Olcsó és jó kályhák.

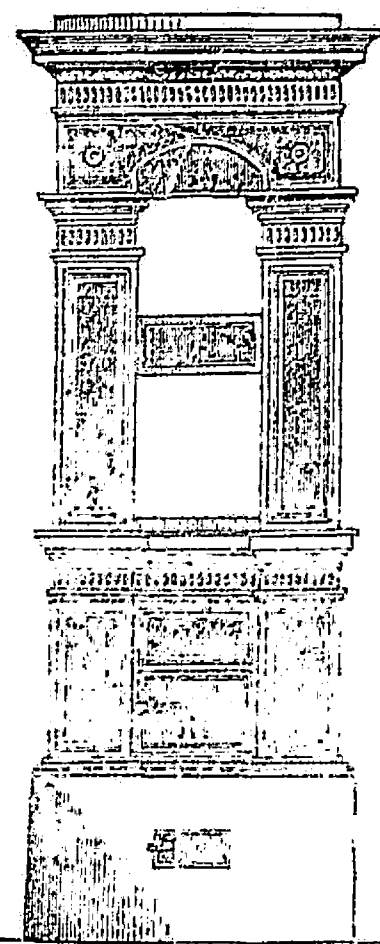

A közönség b. figyelmét tisztelettel felhívom
VASKÁLYHA-RAKTÁRAMRA
melyet a közeledő téli idény alkalmából legjobb gyártmányokkal gazdagon felszereltem.

Mélyen tisztelt vásárlóimnak eddigi bizalma remélni engedi hogy pártolásukkal ezuttal is szerencsétlen fognak.

Bárány Béla

vaskereshedő
Szarvason.

Emlékezzünk kedves halottainkra!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy raktáramat

Mindenszentek napjára

mint a mult évben, úgy az idén is felszereltem igen diszes kiállítású

SIRKOSZORUKKAL.

Különösen ajánlhatom az általán kedvelt bádoglevelű koszorúkan porcellár virágokkal, úgy szintén koszorúkat természetes szárított és művirágokkal.

Megrendeléseket pontosan — csomagolást nem számítva eszközöl.

NYÁCSIK SOMA UTÓDA
B.-Szarvason.

S tegyük sirjokra diszes koszorut!